

Over hyena's, vliervlinders, uilen en spanners

Op 9 juli 2010 organiseerde de Vlinderstichting weer haar intussen traditionele nachtvlinder nacht. Op zoveel mogelijk plekken in Nederland waren er excursies waarbij mensen kennis konden maken met deze geheimzinnige diergroep. Ook in Ede, in het Horapark, was er de mogelijkheid om je aan te sluiten bij een dergelijke excursie. Een impressie volgt hieronder.

Het eerste belangrijke van zo'n nacht is de weersverwachting. Vorig jaar werd de groep al vrij snel overvallen door een onweersbui, waardoor we de excursie eerder hadden moeten afblazen dan gehoopt. Ook nu werden er onweersbuien voorspeld in de week voorafgaand aan de excursie. Gelukkig was er de uitloop mogelijk naar 10 juli, een van de avonden zou vast wel gunstig zijn. De plaatselijke kranten van woensdag 7 juli gaven zowel een gunstig als een ongunstig bericht. Het krantenartikel met de aankondiging van de nacht was geplaatst... (mooi) en "de Horalaan is van 8 tot 11 juli in de nacht afgesloten voor gemotoriseerd verkeer, vanwege wegwerkzaamheden" (dat is pijnlijk). Het betekent dat mensen met een auto niet eenvoudig op de plek van de excursie kunnen komen en dat er nogal wat geluidsoverlast zal zijn. Dat wordt improviseren.

Als ik die vrijdagavond vroeg alvast wat bomen ga smeren met mijn stroopmengsel zijn de wegwerkers net begonnen aan hun taak: het afschrapen van de toplaag van het wegdek. Inderdaad een behoorlijke herrie, precies op de verzamelplek van de start van deze excursie. Ik hoop maar dat dit betekent dat ze over drie uur ergens anders op de weg bezig zijn en ons een beetje met rust zullen laten. Drie uur later kom ik terug om te zien dat de *heavy machines* en het *convoi exceptionelle* zich heeft verspreid over de hele laan. Mannen met veiligheidshesjes aan staan te overleggen. Ik loop erheen om ze te vertellen dat er straks een groep mensen op stap gaat om nachtvlinders te bewonderen. Met een nonchalant 'ons best, zolang we maar geen last van jullie hebben' word ik afgescheept. Een man loopt langs me op, hij lijkt te zoeken en draagt geen hesje. Mogelijk een eerste bezoeker van de excursie? Dit blijkt inderdaad het geval.

Een kwartier later staan er 6 mensen rondom een van de smeerbomen. Vanwege het feit dat de verkeerssituatie anders is dan gepland wacht ik nog een ogenblik, maar er komen geen nieuwe mensen bij. Aangezien het merendeel van de mensen al eerder met mij samen naar nachtvlinders heeft gekeken, en de enige onbekende voor mij al direct duidelijk maakt dat hij al wel wat weet van nachtvlinders, besluit ik om het openingspraatje achterwege te laten. Wel geef ik aan dat er meerdere manieren van nachtvlinders zoeken aan de orde komen; licht en smeer. Ook hebben we twee batdetectors in de groep dus er kan tevens aandacht besteed worden aan vleermuizen. Als we van de smeerboom, waarop nog niets verschijnt omdat het nog wat te licht is, naar de verlichte parkeergarage van een van de kantoren in het park lopen, vliegt de eerste nachtvlinder langs. Een vliervlinder. Geen slecht begin. In de hoop dat hij ergens zal landen lopen we een stukje achter de vlinder aan, maar deze is snel en verdwijnt al gauw het bos in. De eerste vlindertjes op smeer blijken micro-nachtvlinders te zijn. Maar na half elf komen ook de eerste macro-nachtvlinders op het stroopmengsel. Enkele hyena's en een vogelwiekje. Er worden foto's gemaakt en via het scherm zijn de kenmerken

van de vlinders goed aan te geven. Handig, dan hoef ik ze niet in een potje te vangen. Er komen geen andere vlinders bij, dus gaan we weer naar verlichte objecten om daar te zoeken. Waarschijnlijk door het warme weer hebben de vlinders weinig zin om rustig te gaan zitten. Lastig, want dan zijn ze moeilijk te fotograferen en dus op naam te brengen. Als het dan eindelijk lukt, blijkt het grootste deel te bestaan uit hyena's. We vinden een bosbesbruinje dat zich heeft opgesloten aan de binnenkant van een straatlantaarn. Dood. Gelukkig zien we later ook nog een levend exemplaar. Drie weken geleden nog de meest voorkomende vlinder in het gebied, nu maar een enkeling. Omdat de wegwerkers weer akelig dichtbij komen met hun herrie besluiten we om naar andere kantoorpanden te verhuizen. Deze staan wat verder van de Horalaan af en hebben de afgelopen weken ook behoorlijk wat vlinders opgeleverd. Op weg daar naar toe komen we langs een parkeerplaats met wat lantaarns. Per bol vliegen honderden vlinders, met name micro's als stippelmotten, meerdere soorten grasmotten en diverse bladrollers, onrustig rond. Duidelijk herkenbaar aan de kleur is de groene eikenbladroller. Nog zo'n soort die een maand geleden met tientallen hier rondvloog en nu nauwelijks is terug te vinden.

We bezoeken nu een kantoorpand dat echt in het bos staat. Hier worden we verrast door spikkelspanners, een zwartbandspanner, kleine zomervlinder, gestreepte goudspanner en ook weer tientallen hyena's. Met 62 exemplaren veruit de meest voorkomende soort van vanavond. Mijn excursieleden geven te kennen dat ze een goed beeld hebben gekregen en dat ze willen stoppen. Het is dan kwart over elf. We nemen afscheid. Zelf ga ik nog even verder, ik weet immers dat sommige soorten zich pas na twaalfen laten zien. Mooie soorten die ik nadien nog zag waren onder andere beukeneenstaart, schijn-nonvlinder, rode dennenspanner en zilveren groenuil op licht en het roesje, samen met enkele vogelwiekjes op smeer. Het meest bijzondere waren drie mannetjes van het geelblad. Een soort die ik hier vorig jaar zomer ook trof, maar landelijk behoorlijk zeldzaam is.

Op weg naar huis, het is intussen tegen een uur, rij ik nog even langs een winkelcentrum in de nabijheid. De etalageruiten zijn vaak erg in trek bij nachtvlinders. Zo ook nu, grijze stipspanners, schaduwstipspanners, en een egale stipspanner die er al dagenlang zit. Ik besluit naar huis te gaan. Vlak bij huis word ik verrast door een fors plakkaat onder een tuinlamp: nader onderzoek wijst uit dat het hier om de tweede vliervlinder van vanavond gaat. Mooie afsluiting, zowel de eerste als de laatste vlinder deze nachtelijke versie van de koninginnenpage.

Zaterdagavond komen het voorspelde onweer, de hagel en zware windstoten wel opzetten en dus is deze excursie afgeblazen. Het resultaat, dertig soorten macro's en ruim twintig soorten micro's, is een mooie.

Sander Pruiksmā
Ede